

Inhoud

Ten geleide	9
Voorwoord	11
Inleiding	13
 HOOFDSTUK 1	
Affectregulerende vaktherapie in context van kinderpsychiatrie	17
1.1 Multidisciplinair team kinderpsychiatrie en kinderpsychotherapie	17
■ Bart: trekkers en hobby's	19
1.2 Wat is affectregulerende vaktherapie?	21
1.3 Ontwikkelingsschema van affectregulatie	24
1.4 Ontwikkeling van interactiepatronen en hoe afstemming werkt	28
1.5 Tijdgebaseerd en affectgebaseerd synchroniseren	32
■ Sophies verhaal in muziek en beeld	34
 HOOFDSTUK 2	
Ontwikkeling van sociaal-affectief vermogen	45
2.1 Ontstaan van affectieve communicatie in therapie	45
2.2 Gemarkte affectspiegeling	47
2.3 Relatiegroei in stadia	48
2.4 Kind in behandeling, en de ouders dan?	51
■ Rick: in gezinsimprovisatie op zoek naar elkaar	52
 HOOFDSTUK 3	
Ontwikkelingsproblematiek, behandeldoelen en procesindeling	57
3.1 De doelgroep en indicatie	57
3.3 Affectregulatie, mentaliseren en problemen	60
3.4 Ontstaan van ontwikkelingspsychopathologie	62
■ Rick: op de vlucht	67
3.5 Meetlijsten	68
3.6 Behandeldoelen affectregulerende vaktherapie en meetbaarheid	70

HOOFDSTUK 4

Afstemmingstechnieken in synchroniseren en spiegelen	77
4.1 Afstemmingsschema van synchroniseren en spiegelen	78
4.2 Epistemisch vertrouwen en 'ostensive cues'	78
4.3 Puls in fijn-afstemming, tempo, maat, ritme	83
■ Mels: uit de pas	84
4.4 Pauzes	85
4.5 Functie van frasering en articulatie	87

HOOFDSTUK 5

Affectieve focus in vormgeving	91
5.1 Het doel van affectieve focus	91
5.2 Verschil in intensiteit van affectieve focus bij affectmatching en affectspiegeling	92
5.3 Affectieve focus in taal	95
■ Lisa: zo alert als een vogeltje	97
5.4 Signalen van spanning bij kind en therapeut	97
■ Rick: oh, is het zo'n dag. Hij heeft absoluut geen zin	99

HOOFDSTUK 6

Eigenschappen van muziek en beeld	101
6.1 Interactielaboratorium muziek en beeld	103
■ Mark: zijn museum van engerds	108
6.2 Gemeenschappelijke kenmerken van beeld en muziek	112
6.3 Muziekaspecten	114
6.4 Beeldaspecten	115
6.5 De eigenschappen van vormgevingsaspecten die van belang zijn voor affectregulatie	121
■ Rick: kasteel en koets	125
6.6 Aspectencontinuüm van vorm en expressie in muziek en beeld	126

HOOFDSTUK 7

Affectregulerende vaktherapie en procesdiagnostiek	129
7.1 Observatie in de praktijk, hoe laat het kind zich zien?	129
■ Emma: chaos	130
■ Freek: snel van streek	130
7.2 Observatieleidraad muzikale vormgeving	131
7.3 Observatieleidraad beeldende vormgeving	133
7.4 Affectregulatie als procesdiagnostiek	135
■ Lara: waar hangt haar boosheid mee samen?	136

7.5	Diagnostiekmodule affectregulerende muziektherapie bij vermoeden van autisme	138
■	Siem wil weten of er andere problemen zijn	139
7.6	Emotionaliteit en expressie	141
7.7	Hersengebieden bij improviseren	144
7.8	Vaktherapie als spiegel: neurologische werking	146

HOOFDSTUK 8

	Mentaliseren in het affectregulatieproces	149
8.1	Mentaliserende basishouding in gesproken taal en vormgevingstaal	149
■	Marcel: verboden voor boeven en muggen	150
8.2	Mentaliseren in affectregulatie	152
■	Timo lust geen krentenbol, 'dus' ik krijg er geen	155
8.3	Interventiespectrum om mentaliseren te herstellen en te bevorderen	156
8.4	Mentaliseren 'wakker' maken	157
8.5	Dimensies van mentaliseren	158
8.6	Bestaat non-verbaal expliciet mentaliseren?	159

HOOFDSTUK 9

	Vormgevingstechnieken en visie op vormgevingsprocessen bij affectregulatie	163
9.1	Fenomenologie	163
9.2	Morfologie	165
9.3	Morfologische procesvoering op micro- en macroniveau	165
■	Freek: van explosies naar afremmen	166
■	Mark en de kleitoren	167
9.4	Wat kan een karakteristieke vormgevingsmanier 'zeggen'?	168
■	Erik en de slappe E	168
9.5	Vier vormgevingstechnieken zijn het antwoord op vragen	171
9.6	Samenvatting vormgevingstechnieken	174

HOOFDSTUK 10

	Improvisatietechnieken ontwikkelingsgericht gerangschikt	175
10.1	De dubbele bril, improvisatieblik naar binnen en naar buiten	175
10.2	Improvisatiecontinuüm voor affectregulatie	176
10.3	Procesmatig ontstaan van interventievormen	186

HOOFDSTUK 11

	Procesanalyses en overzicht affectregulerende interventietechnieken	189
11.1	Analyse-instrumenten van gezamenlijke vormgeving in therapie	190

11.2	Drie procesanalyses Freek, Lotte en Timo	192
11.3	Procesanalyse Freek: ADHD	196
11.4	Procesanalyse Lotte: gehechtheidsproblematiek en misschien ASS	204
11.5	Procesanalyse Timo: ADHD en misschien ASS	214
11.6	Overkoepelende procesvergelijking vormgeving en improvisatie	225
11.7	Overzicht affectregulerende interventietechnieken muziek en beeld	231

HOOFDSTUK 12

	Werking van affectregulatie in kunsten en brein	233
12.1	Hersenenwerking	233
12.2	Hoe onderzoeksperspectief in kunsten past bij affectregulerende vaktherapie	234
12.3	'Embodied artistic research' concept	235
	■ Elien: varkentje in de modder	236
12.4	'Bottom-up' model	240
12.5	Hypothese over werking van affectregulerende vaktherapie	241
12.6	Brieven van ouders en kinderen over de therapie	243
	■ Leo: Gitaar en Gitaartje	246

	Nawoord	249
--	----------------	-----

	Dankwoord	251
--	------------------	-----

BIJLAGE 1

	Verklarende woordenlijst	253
--	---------------------------------	-----

BIJLAGE 2

	Interventievormen voor affectregulatie via muziek en beeld	257
--	---	-----

BIJLAGE 3A

	Overzicht affectregulerende interventietechnieken muziek en beeld	275
--	--	-----

BIJLAGE 3B

	Theoretische bronnen van hulpschema's voor ontwikkelen van affect-regulatie en mentaliseren via muziek en beeld	276
--	--	-----

BIJLAGE 4

	Analyseformats	277
--	-----------------------	-----

	Lijst van figuren	281
--	--------------------------	-----

	Lijst van tabellen	283
--	---------------------------	-----

	Trefwoordenregister	285
--	----------------------------	-----

	Literatuurlijst	289
--	------------------------	-----